

Eljön a március is

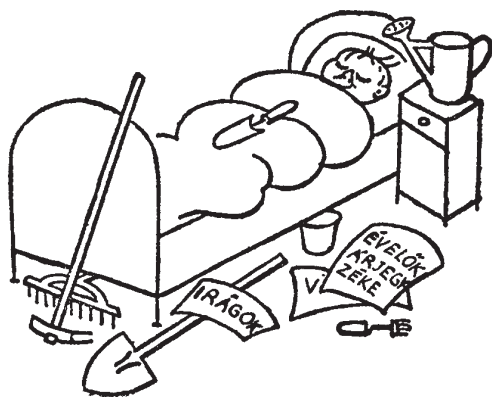
Ha a valóságnak és az ősi tapasztalatoknak megfelelően óhajtjuk leírni a kertész márciusát, akkor elsősorban is gondosan meg kell különböztetnünk két dolgot: a) mi a dolga a kertésznek, és mi mindent szeretne elvégezni; b) mit tesz a valóságban, mivelhogy nem tehet többet.

a) Hogy buzgón, szorgosan tevékenykedni akar, az magától értetődik. Szeretné elhordani a fenyőgallyat és kitakarni a növényeket, szeretne ásni, trágyázni, rigolozni, kapálni, szeretné forgatni, lazítani a talajt, szeretne gereblyézni, egyengetni, öntözni, szaporítani, dugványozni, ültetni, áttűzdelni, kötözni, permetezni, műtrágyázni, gyomlálni, magot vetni, tisztogatni, metszeni, verebeket és feketerigókat hessegetni. Szeretné szagolgatni a földet, az ujjával kikapargatni a földből a hajtásokat, ujjongva ünnepelni a nyíló hóvirágot, letörölni a verejtékét, megropogtatni a derekát, szeretne farkasétvággal enni, mohón oltani a szomját, az ásóval aludni tért, hajnalban kelni a pacsirtával, magasztalni a napot és az égi harmatot. Szeretné tapogatni a kemény rügyeket, kérgesre-

hólyagosra törni a tenyerét a szerszám nyelével, egyszerűen szeretne tavaszi vidáman, szilajon, kertész módra élni.

b) Ehelyett viszont csak szitkozódik, mert a talaj még mindig vagy már megint fagyos, odahaza tombol, mint ketrecbe zárt oroszlán. Amikor a kertet újra belepi a hó, náthásan gubbaszt a kandalló mellett, fogorvoshoz kénytelen járni, tárgyalása van a bíróságon, látogatóba érkezik hozzá a nénikéje, dédunokája vagy az ördög öreganyja. Egyik napja a másik után megy veszendőbe, mert – mintha csak megbabonázták volna – épp most márciusban szakad rá csőstül a gond, baj, kellemetlenség, százféle sorscsapás. Márpedig tudnunk kell: „a március a legserényebb kerti munka hónapja, ilyenkor készítjük elő a kertet a tavasz érzékére”.

Bizony az ember csak mint kertész tudja méltányolni az efféle, kissé elkoptatott frázisokat, mint a „kegyetlen hideg”, a „zord északi szél”, a „pusztító fagy” s a hasonló költői szitkokat, sőt jómaga még ezeknél is költőibb kifejezésekkel él, mondván, hogy az idei tél valóságos istencsapása, szörnyűséges tél, fene egy tél, átkozott, gonosz, ördögös tél,

s a költőktől eltérően nemcsak az északi szelet szidalmazza, hanem a dühös keleti szeleket is, és kevésbé átkozza a havas esőt, mint az orvul támadó, alattomos száraz fagyokat. Kedveli az ilyenforma képletes kifejezéseket, mint például: „a tél keményen ellenáll a tavasz támadásának”, és szerfölött megalázónak érzi, hogy ebben a harcban semmiképpen sem nyújthat segítséget a zsarnok tél leveréséhez és eltiprásához. Ha kapával vagy ásóval, puskával vagy alabárdal támadhatna a télre, fegyvert ragadna, és bösz csatakiáltással vonulna harcba. Ám csak annyit tehet, hogy minden áldott este lesi a rádiónál a Meteorológiai Intézet hadihelyzet-jelentését, és ádázul szidja a Skandinávia fölötti magas légnyomású területet vagy az Izland fölött kavargó alacsony nyomás okozta légköri zavarokat. Mert hát mi, kertészek, tudjuk, honnan fúj a szél.

Nekünk, kertészeknek, különösen megszívlelendők a népi időjósítás bölcsességei. Mi hiszünk jégtörő Mátyásban, s ha Mátyás nem törte meg a jeget, várjuk, hogy „Sándor, József, Benedek – zsákban hozza a meleget”, tudjuk, hogy „márciusban még foga van az időnek”, hiszünk a fagyosszentekben, a tavaszi napéjegyenlőségben, abban, hogy a Medárd-napi eső negyvennapis esős időt hoz, és hisszük még sok hasonló időjárású regula igazát, amelyekből kiderül, hogy az embernek a világ kezdete óta rosszak a tapasztalatai az időjárásról. Az sem volna csoda, ha efféle szólásmondások is elterjedtek volna: „május elseje, hóolvadás ideje”, vagy: „Szent György napján szokott dolog, hogy megfagy a füled, orrod”, avagy: „Péter-Pálkor jól teszed, ha bundádat felveszed”, továbbá: „István király ünnepén járkaálhatsz a tó jegén”, és végül: „Szent Mihálykor az egyik tél végződik, a másik meg kezdődik”. Egyszóval a népi időjósítások nagyobbára kedvezőtlen és nem valami örvendetes dolgokat ígérnek. Épp ezért az emberi nem csodálatos és törhetetlen optimizmusának nincs fényesebb bizonyítéka, mint a kertészek létezése, a kertészeké, akik az időjárás megszolgált rossz hírével dacolva minden évben újra várják a tavaszt, és lelkesen nekilátanak a tavaszi munkának.

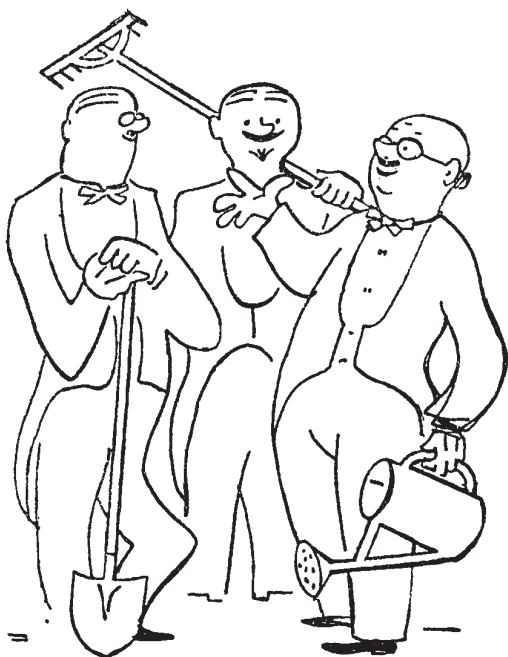
Aki kertésznek csapott fel, szívesen felkeresi a régvolt idők tanúit. Ezek általában idősebb és egy kissé feledékeny emberek, akik minden tavasszal váltig bizonygatják, hogy ilyen tavaszt még meg nem értek. Ha hűvös van, kijelentik, hogy ilyen hideg tavaszra nem is emlékeznek. „Egyszer, vagy hatvan éve lehet annak, tudja, akkor olyan nagy meleg volt, hogy Gyertyaszentelő napján már virított az ibolya.” Viszont, ha egy kicsit melegebb az idő, a régvolt idők tanúit azt

bizonygatják, hogy ilyen meleg tavaszra nem is emlékeznek. „Egyszer, vagy hatvan éve lehet annak, József-napkor szánkóztunk.” Röviden: az ő vallomásaiból is az következik, hogy a mi éghajlatunk alatt időjárás dolgában zabolátlan önkény uralkodik, és ez ellen mit sem lehet tenni.

Így van! Mit sem lehet tenni. Március közepén tartunk, s a kert fagyos földjét még hó takarja. Isten legyen irgalmas a kertészek szegény növényeihez.

Nem tudom a titkát, miről ismerik meg egymást a kertészek, szagról-e, jelszó szerint-e vagy valamely titkos jel alapján, de annyi bizonyos, hogy első látásra felismerik egymást, akárhol akadnak is össze, mondjuk, a színház folyosó-

ján, teadélutánon vagy egy fogorvosi várószobában. Egymással váltott első szavaik az időjárásra vonatkoznak („Nem, uram, nem is emlékszem ilyen tavaszra!”), aztán rátérnek a csapadék kérdésére, beszélnek a georgínákról, a műtrágyákról, egy holland liliumról („Az ördögbe is! Nem jut eszembe a neve... No, mindegy, majd adok belőle hagymát.”), a szamócáról, az árjegyzékekről, a téli károkról, a pajzstetvekről, az őszirózsákról és más hasonló témákról. Az csak látszat, hogy két szmokingos férfi társalog egymással a színházi folyosón, a mélyebb és igazabb valóság az, hogy két kertész áll ott ásóval vagy öntözőkannával a kezében.

Akinek megáll az órája, széjjelszedi, aztán elviszi az óráshoz. Akinek elakad az autója, felemeli a motorfedőt, belepiskál a motorházba, s végül hívat egy szerelőt. Mindennel a világon lehet valahogy boldogulni, mindent lehet igazgatni és reformálni, de az időjárás ellen semmit sem lehet tenni. Nem segít semmi: a buzgalom, a nagyralátás, az újító szellem, a szemfülesség, az átkozódás egyként hatástalan; a bimbó kinyílik, a csíra kikel, amikor eljött az ideje és betelt rajta a törvény. Alázatosan tudomásul vesszük az ember tehetetlenségét, megértjük, hogy minden bölcsesség támasza és talpköve a türelem.

S különben is, mi egyebet tehetnénk?